

Назаренко Н.С., кандидат педагогічних наук, доцент, Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького

НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ПРИКОРДОННИКІВ УСНОМУ ПОСЛІДОВНОМУ ПЕРЕКЛАДУ

Специфіка діяльності майбутніх прикордонників-перекладачів визначається розвитком політичних, економічних та інших зв'язків міжнародного характеру. З кожним роком ускладнюються проблеми, що обговорюються, збільшується об'єм термінології, що використовується. Стрімкий інформаційний потік потребує більших затрат на обробку різних відомостей. Для забезпечення ефективної роботи в цих умовах майбутні прикордонники-перекладачі повинні завчасно

ознайомитися зі спеціальною літературою, опанувати нову лексику та зрозуміти суть складних теоретичних питань.

Для здійснення перекладу професійна компетентність майбутніхприкордонників-перекладачів (набір знань, навичок і умінь) має включати наступні компоненти: мовнакомпетенція (як в рецептивному, так і продуктивному плані);комунікативна компетенція; перекладацька компетенція (навичкибілінгвізму і перекладу), технічна компетенція (уміння кодувати ідекодувати інформацію); особистісні характеристики(презентабельність, розвиток пам'яті). При цьому перші три компоненти є характерними для всіх видів перекладу, а останні два є специфічними для усного послідовного перекладу [1, с. 203].

Вправи для навчання усного перекладу є досить різноманітними. До вправ виду 1 відносимо мікрореферування, тобто навчання здатності ухопити й утримувати в пам'яті головну канву повідомлення шляхом запису слів, які служать опорними пунктами пам'яті. Це є вправа на підготовку до перекладу - розвиток здатності осмислювати й фіксувати на папері смисл тексту-оригіналу. У вправі виду 2 (швидкий запис прецизійних слів з голосу викладача) розвивається здатність осмислювати, утримувати в короткочасній пам'яті й фіксувати на папері прецизійну інформацію тексту-оригіналу. Вправа виду 3 (зорово-усний переклад із повторенням) призначена для розвитку вмінь перекладу з аркуша, хоча форма її проведення (кожен наступний курсант повторює усі попередні речення у формі, затвердженій викладачем, перш ніж перекласти своє речення) додає до цього ще й розвиток здатності до запам'ятовування. Вправа виду 3 має на меті заучування усього відпрацьованого в класі тексту у формі, затвердженій викладачем, і перевірка на наступному занятті у вигляді диктанту-перекладу. Вправи виду 4 за змістом повторюють вправи виду 3, змінюється тільки вид перекладу - тут ми маємо справу з абзацно-фразовим послідовним перекладом замість перекладу з аркуша. Вправи виду 5, 6, 7, 8 і 9 передбачають поступове ускладнення умов виконання перекладу: від навчання послідовного абзацно-фразового перекладу з іноземної мови й розвитку контекстуальної здогадки (фрази обсягом від 15-20 до 50 слів з окремими незнайомими словами) до розвитку цілісного

вміння цього ж перекладу із записом змісту тексту-оригіналу (текст від 500-600 друкованих знаків на початку до 1000-1500 друкованих знаків наприкінці навчання) [2, с. 278].

Цікавим питанням є співвідношення тренувальних і перекладацьких вправ у навчальному процесі. Співвідношення вправ коливається як у межах семестру, так і уроку. На початку семестру та на перших заняттях уроку питома вага тренувальних вправ є більшою, а далі вона поступово зменшується.

Об'єктивне оцінювання навчальних перекладів є суттєвою умовою успішного формування фахової компетентності майбутніх прикордонників-перекладачів. Таке оцінювання має ґрунтуватися на визначенні ступеня успішності реалізації принципу функціональної або динамічної еквівалентності, тобто ступеня відповідності усіх суттєвих ознак тексту-перекладу інтенції автора тексту-оригіналу, що ґрунтується на врахуванні трьох головних параметрів усного перекладу: ступінь збереження головного змісту, правильність мовного оформлення та зовнішнє враження (відсутність невмотивованих пауз, повторів, чіткість вимови, плавність та гучність мовлення тощо). Виходячи з того, що лише одне збереження головного змісту тексту-оригіналу в усному перекладі однозначно робить його задовільним, можна запропонувати виділити на цей параметр 70% загальної оцінки. Відповідно, решту 30% можна розподілити між двома параметрами, що залишилися, у пропорції 2:1, тобто 20% загальної оцінки відносимо на правильність мовного оформлення а решту 10% - на зовнішнє враження. Отже, максимально можлива оцінка становить 100 балів, що є зручним для викладачів-практиків, оскільки відповідає шкалі, яка вживається практично в усіх міжнародних системах оцінювання [3, с. 187].

Таким чином, процес навчання майбутніх прикордонників-перекладачів усного послідовного перекладу передбачає застосування тренувальних та перекладацьких вправ викладачем, а також обов'язкове оцінювання навчальних перекладів, що є суттєвою умовою успішного формування їхньої фахової компетентності.

Список використаних джерел

1. Цвяк Л. В. Білінгвізм як феноменальне явище сучасного суспільства / Л. В. Цвяк// Записки з романо-германської філології: Вип. 12. - Одеса: Латстар, 2002. - С. 202-211.

2.Черноватий Л.М. Методика викладання перекладу як спеціальності: підручник для студ. вищих заклад. освіти за спеціальністю «Переклад»/ Л.М. Черноватий. - Вінниця: Нова Книга, 2013. - 376 с.

3.Черноватий Л. М. Особливості навчально-методичних матеріалів для підготовки перекладачів/ Л. М. Черноватий // Вісник Сумського державного університету. - 2002. - № 4(37). - С. 184-188.